

Συμπαραστάτης του Δημότη
και της Επιχείρησης

ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

7/2018

Προς:

κ. Βασίλη Βαλασόπουλο
Δήμαρχο Ηλιούπολης

Κοιν.:

- 1) κ. Δημήτρη Αναστόπουλο
Γενικό Γραμματέα του Δήμου
- 2) Δημοτικό Συμβούλιο

Θέμα: Εφαρμογή των δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρίες στο πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών του Δήμου Ηλιούπολης

Ηλιούπολη 2018

1. Εισαγωγή

Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του περί διατύπωσης προτάσεων βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεων της με το κοινό, διατυπώνει την παρούσα Ειδική Πρόταση που υποβάλλεται, κατά τον νόμο, στον Δήμαρχο και κοινοποιείται στο Δημοτικό Συμβούλιο και τον Γενικό Γραμματέα του Δήμου.

Η Ειδική Πρόταση αφορά την αντιμετώπιση των προβλημάτων εφαρμογής των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, στο πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών του Δήμου Ηλιούπολης. Δεν επιχειρείται εξαντλητική παράθεση προβλημάτων, η οποία θα προϋπέθετε, μεταξύ άλλων, καταγραφή του συνόλου των βλαβών του δικτύου πεζοδρομίων στα γεωγραφικά όρια του Δήμου, ενώ αυτό το δίκτυο δεν εμπίπτει εξ ολοκλήρου στην αρμοδιότητα των δημοτικών αρχών και υπηρεσιών. Επί τη ευκαιρία, πάντως, σημειώνεται ότι θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη η καταγραφή των προβλημάτων αυτών με εκτεταμένη επιχείρηση αυτοψίας, σε συνεργασία με τους πολίτες και τις οργανώσεις τους, προκειμένου να δρομολογηθούν οι αναγκαίες αποκαταστάσεις.

2. Θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

Τα σημαντικότερα νομοθετήματα στην προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες είναι η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και το προαιρετικό αυτής Πρωτόκολλο. Υπάρχουν, επίσης, συγκεκριμένες αναφορές του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος όμως εφαρμόζεται από τα κράτη μόνο στο πλαίσιο ενάσκησης δικαιωμάτων του ενωσιακού δικαίου, δηλαδή επικουρικά προς το εθνικό συνταγματικό και κοινό δίκαιο. Μια σύντομη αναφορά περιέχεται και στο άρθρο 21 παρ. 3 του Συντάγματος, κατά το οποίο *“το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος και της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων”*.

Το νομικό σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες συμπληρώνεται, από διατάξεις της κοινής νομοθεσίας που προβλέπουν όρους και διαδικασίες για την πρακτική εφαρμογή και την επιβολή της τήρησης των δικαιωμάτων χωρίς διακρίσεις λόγω αναπηρίας (Ν.4443/2016, ΦΕΚ Α' 232/2016).

(α) Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Με τον Ν.4074/2012 (Φ.Ε.Κ. 88 Α'/11.4.2012, «Κύρωση της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στην Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες») και τον Ν. 4488/17, (Φ.Ε.Κ. 137 Α'/13.9.2017), σχετικά με Κατευθυντήριες – Οργανωτικές διατάξεις υλοποίησης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, η Ελλάδα κύρωσε την Σύμβαση που θεσπίστηκε με την απόφαση 61/611 της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. που ψηφίστηκε στις 30 Μαρτίου 2007 στην Νέα Υόρκη και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο για τα δικαιώματα των ΑμεΑ που υπογράφηκε στη Νέα Υόρκη στις 27 Σεπτεμβρίου 2010 Η κύρωση της Σύμβασης και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου κατέστησε τα κείμενα αυτά αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου, σύμφωνα με το

άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος και, ως εκ τούτου, οι διατάξεις τους υπερισχύουν κάθε άλλης αντίθετης διάταξης νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης (“Σκοπός”) σκοπός της είναι να προάγει, προστατεύσει και διασφαλίσει την πλήρη και ίση απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα άτομα με αναπηρίες και να προάγει το σεβασμό της εγγενούς αξιοπρέπειάς τους. Τα άτομα με αναπηρίες περιλαμβάνουν εκείνα που έχουν μακροχρόνια σωματικά, ψυχικά, διανοητικά ή αισθητήρια εμπόδια, που, σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια, μπορούν να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε ίση βάση με τους άλλους.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 (“Γενικές υποχρεώσεις”) τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να διασφαλίζουν ότι προάγουν την πλήρη υλοποίηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών για όλα τα άτομα με αναπηρίες, χωρίς διακρίσεις οποιουδήποτε είδους βάσει αναπηρίας. Προς το σκοπό αυτό, τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν:

α) να υιοθετούν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα, για την εφαρμογή των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται με την παρούσα Σύμβαση,

β) να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και των νομοθετικών, προκειμένου να τροποποιήσουν ή να καταργήσουν τους ισχύοντες νόμους, κανονισμούς, έθιμα και πρακτικές που συνιστούν διακρίσεις κατά των ατόμων με αναπηρίες,

γ) να λαμβάνουν υπόψη την προστασία και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα,

δ) να απέχουν από τη συμμετοχή σε οποιαδήποτε πράξη ή πρακτική που είναι ασυμβίβαστη με την Σύμβαση και να διασφαλίζουν ότι οι δημόσιες αρχές και φορείς ενεργούν σύμφωνα με την Σύμβαση,

ε) να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να εξαιφθούν οι διακρίσεις βάσει αναπηρίας, από οποιοδήποτε πρόσωπο, οργανισμό ή ιδιωτική επιχείρηση,

στ) να αναλαμβάνουν ή να προάγουν την έρευνα και ανάπτυξη των καθολικά σχεδιασμένων αγαθών, υπηρεσιών, εξοπλισμού και εγκαταστάσεων, όπως αυτό καθορίζεται στο άρθρο 2 της Σύμβασης, που θα πρέπει να απαιτήσουν την ελάχιστη δυνατή προσαρμογή και το λιγότερο κόστος, προκειμένου να ικανοποιούνται οι συγκεκριμένες ανάγκες ενός ατόμου με αναπηρίες, να προάγουν την διαθεσιμότητα και τη χρήση τους και να προάγουν τον καθολικό σχεδιασμό κατά την ανάπτυξη των προτύπων και κατευθυντήριων οδηγιών,

ζ) να αναλαμβάνουν ή προάγουν την έρευνα και ανάπτυξη και να προάγουν την διαθεσιμότητα και χρήση των νέων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων και των και των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών, των βοηθημάτων κινητικότητας, των συσκευών και υποβοηθητικών τεχνολογιών, τα οποία είναι κατάλληλα για τα άτομα με αναπηρίες, δίνοντας προτεραιότητα στις τεχνολογίες με προσιτό κόστος,

η) Να παρέχουν προσιτή πληροφόρηση στα άτομα με αναπηρίες σχετικά με τα βοηθήματα κινητικότητας, τις συσκευές και τις υποβοηθητικές τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένων και των νέων τεχνολογιών, καθώς επίσης και τις άλλες μορφές βοήθειας, υποστηρικτικών υπηρεσιών και διευκολύνσεων,

θ). Να προάγουν την κατάρτιση επαγγελματιών και προσωπικού που απασχολείται με τα άτομα με αναπηρίες, σχετικά με τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα

Σύμβαση, ώστε να παρέχουν με τον καλύτερο τρόπο τη βοήθεια και τις υπηρεσίες που εγγυώνται αυτά τα δικαιώματα.

Στο ίδιο άρθρο (παρ.3) αναφέρεται ότι, κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή της νομοθεσίας και των πολιτικών για την εφαρμογή της Σύμβασης, καθώς και σε άλλες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν ζητήματα σχετικά με τα άτομα με αναπηρίες, τα κράτη θα συμβουλευούνται διαρκώς και θα εμπλέκουν ενεργά τα άτομα με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών με αναπηρίες, μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους.

Ως ανθρώπινο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες κατοχυρώνεται στο άρθρο 9 της Σύμβασης η “Προσβασιμότητα”. Σύμφωνα με αυτό το άρθρο, προκειμένου να είναι σε θέση α άτομα με αναπηρίες να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρίες την πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, τα μέσα μεταφοράς, την πληροφορία και τις επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων και των τεχνολογιών και συστημάτων πληροφορίας και επικοινωνιών και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές. Τα μέτρα αυτά, που θα συμπεριλαμβάνουν και τον προσδιορισμό και την εξάλειψη των εμποδίων και κλυμάτων προσβασιμότητας, θα ισχύουν μεταξύ άλλων, για:

α. τα κτίρια, τους δρόμους, τις μεταφορές και λοιπές εσωτερικές και υπαίθριες εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων και των σχολείων, των κατοικιών, των ιατρικών εγκαταστάσεων και των εργασιακών χώρων,

β. τις πληροφορίες, τις επικοινωνίες και λοιπές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης.

Σύμφωνα με το άρθρο 20, ανθρώπινο δικαίωμα καθίσταται και η “Κινητικότητα”. Κατά το άρθρο αυτό, Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν την κινητικότητα του ατόμου, με τη μέγιστη δυνατή ανεξαρτησία για τα άτομα με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένης και της διευκόλυνσης της κινητικότητας των ατόμων με αναπηρίες, με τον τρόπο και κατά το χρόνο της επιλογής τους και με προσιτό κόστος.

Στο άρθρο 28 («Ανεκτό βιοτικό επίπεδο και κοινωνική προστασία») η Σύμβαση αναγνωρίζει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες για ένα βιοτικό επίπεδο ανεκτό, για τα ίδια και τις οικογένειές τους, συμπεριλαμβανομένης και της κατάλληλης διατροφής, ένδυσης και κατοικίας και για συνεχή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους, με την λήψη κατάλληλων μέτρων για την προστασία και την προαγωγή της εξασφάλισης του δικαιώματος χωρίς διακρίσεις βάσει αναπηρίας. Στην δεύτερη παράγραφο αυτού του άρθρου προβλέπεται ρητά η αναγνώριση του δικαιώματος των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους για πρόσβαση στα προγράμματα κοινωνικής προστασίας και μείωσης της φτώχειας, πρόσβαση στην κρατική βοήθεια με σχετικές με την αναπηρία δαπάνες, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής συνδρομής και της ίσης πρόσβασης στα συνταξιοδοτικά ωφελήματα και προγράμματα.

Με το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης το κράτος αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της «Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες» -που λειτουργεί στο πλαίσιο του Ο.Η.Ε.- να δέχεται και να εξετάζει αναφορές από ή για λογαριασμό ατόμων

ή ομάδων ατόμων, τα οποία ισχυρίζονται ότι είναι θύματα μιας παραβίασης των διατάξεων της Σύμβασης από το κράτος.

(β) Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 της Συνθήκης της Ε.Ε., ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ίση νομική ισχύ με τις Συνθήκες. Το πεδίο εφαρμογής του, αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες τα κράτη μέλη της Ε.Ε. εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 21 του Χάρτη, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω, μεταξύ άλλων, αναπηρίας.

(γ) Ν.4443/2012 – Μέρος Α' Εφαρμογή της αρχής ίσης μεταχείρισης χωρίς διάκριση λόγω, μεταξύ άλλων, αναπηρίας.

Σκοπός του Ν.4443/2012 των διατάξεων του Μέρους Α' είναι η προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και η καταπολέμηση των διακρίσεων: α) λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών σύμφωνα με την Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000, β) λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας σύμφωνα με την Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000, μεταξύ άλλων και για γ) τη διευκόλυνση της άσκησης των δικαιωμάτων των εργαζομένων στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων σύμφωνα με την Οδηγία 2014/54/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014.

Κατά το άρθρο 2 του Ν.4443/2012, Έννοια των διακρίσεων (άρθρα 2 της Οδηγίας 2000/43/ΕΚ και 2 της Οδηγίας 2000/78/ΕΚ) Απαγορεύεται κάθε μορφή διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, ήτοι και λόγω αναπηρίας. Ως διάκριση νοείται και η παρενόχληση ή κάθε άλλη προσβλητική ενέργεια, η οποία εκδηλώνεται με ανεπιθύμητη συμπεριφορά που σχετίζεται με έναν από τους ανωτέρω λόγους, δηλαδή και για λόγους αναπηρίας και έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας προσώπου και την δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Επίσης, ως διάκριση νοείται οποιαδήποτε εντολή για την εφαρμογή.

3. Προβλήματα εφαρμογής από τον Δήμο Ηλιούπολης

Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης έχει λάβει καταγγελίες από άτομα με αναπηρίες για προβλήματα που αντιμετώπισαν ή εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν κατά τις συναλλαγές τους με τις υπηρεσίες του Δήμου. Συνήθης λόγος καταγγελίας είναι η καθυστέρηση στην διεκπεραίωση ενός αιτήματος πχ ράμπα ΑΜΕΑ, δικαιολογητικά αναπηρίας, παραχώρηση θέσης στάθμευσης.

Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης επισημαίνει προς τις υπηρεσίες ότι ο χρόνος διεκπεραίωσης των υποθέσεων κατά το άρθρο 4 του Ν.2690/1999 (Κώδικας

Διοικητικής Διαδικασίας) είναι πενήντα (50) ημέρες και παρατείνεται κατά δέκα (10) ημέρες, ενώ οι υπηρεσίες οφείλουν, εάν δεν είναι σε θέση να τηρήσουν αυτή την προθεσμία να ενημερώσουν τον/την πολίτη πέντε (5) ημέρες πριν την εκπνοή της, τους λόγους για τους οποίους δεν προβλέπεται η τήρηση της προθεσμίας.

Συνολικά, η τήρηση του θεσμικού πλαισίου, όσον αφορά την εμπρόθεσμη διεκπεραίωση υποθέσεων πολιτών πρέπει να είναι αυστηρή, όταν υποβάλλονται αιτήματα που διευκολύνουν άτομα με αναπηρίες να ασκήσουν τα δικαιώματά τους που κατοχυρώνονται στην Σύμβαση Δικαιωμάτων Ατόμων με Αναπηρίες. Περισσότερες γραφειοκρατικές διαδικασίες που διπλασιάζουν τις διοικητικές διαπιστώσεις πρέπει να εξαλειφθούν άμεσα από την ακολουθούμενη πρακτική του Δήμου, με τροποποίηση των σχετικών εντύπων υποβολής αιτήσεων.

4. Οι ειδικότερες προτάσεις για την επίλυση των προβλημάτων

Κατόπιν των ανωτέρω, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης προτείνει:

- i. Να δοθεί προτεραιότητα στις υποθέσεις ατόμων με αναπηρία που εκκρεμούν στις υπηρεσίες του Δήμου και δεν έχουν διεκπεραιωθεί ακόμη, στο μέτρο που οι υποθέσεις αυτές αφορούν αιτήματα σχετικά με την ενάσκηση των δικαιωμάτων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα Ατόμων με Αναπηρία, τηρουμένων των προθεσμιών ενέργειας που αναφέρει ο νόμος.
- ii. Να απαλειφθούν δικαιολογητικά που ζητούνται κατά την υποβολή αιτήσεων και έχουν προσφάτως υποβληθεί και η διάρκεια τους είναι απ' αόριστον.
- iii. Να διενεργηθεί ευρεία διαβούλευση με τους φορείς που εκπροσωπούν άτομα με αναπηρία, προκειμένου να επανεξεταστεί η διαδικασία για την παραχώρηση θέσεων στάθμευσης, καθώς και το συνολικό θεσμικό πλαίσιο για την διεξαγωγή ελέγχων εκ μέρους των δημοτικών υπηρεσιών, όταν στοχεύουν σε πράξεις ατόμων με αναπηρία που τελούνται για την ενάσκηση του δικαιώματος προσβασιμότητας και να προωθηθούν σχετικά αιτήματα και προς τρίτες υπηρεσίες, εκτός του Δήμου, για την θέσπιση τυχόν διορθωτικών κανονιστικών ρυθμίσεων.
- iv. Να συγκεντρωθεί όλη η πληροφορία που αφορά τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες που μπορούν να ασκηθούν μέσω της Διαδικτυακής Πύλης του Δήμου με ευχερέστερα προσβάσιμη ιστοθέση, με ευκρινή σήμανσή της στην αρχική σελίδα.

Ηλιούπολη, 3/12/ 2018

Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης

Γαβριήλ Αραμπατζής